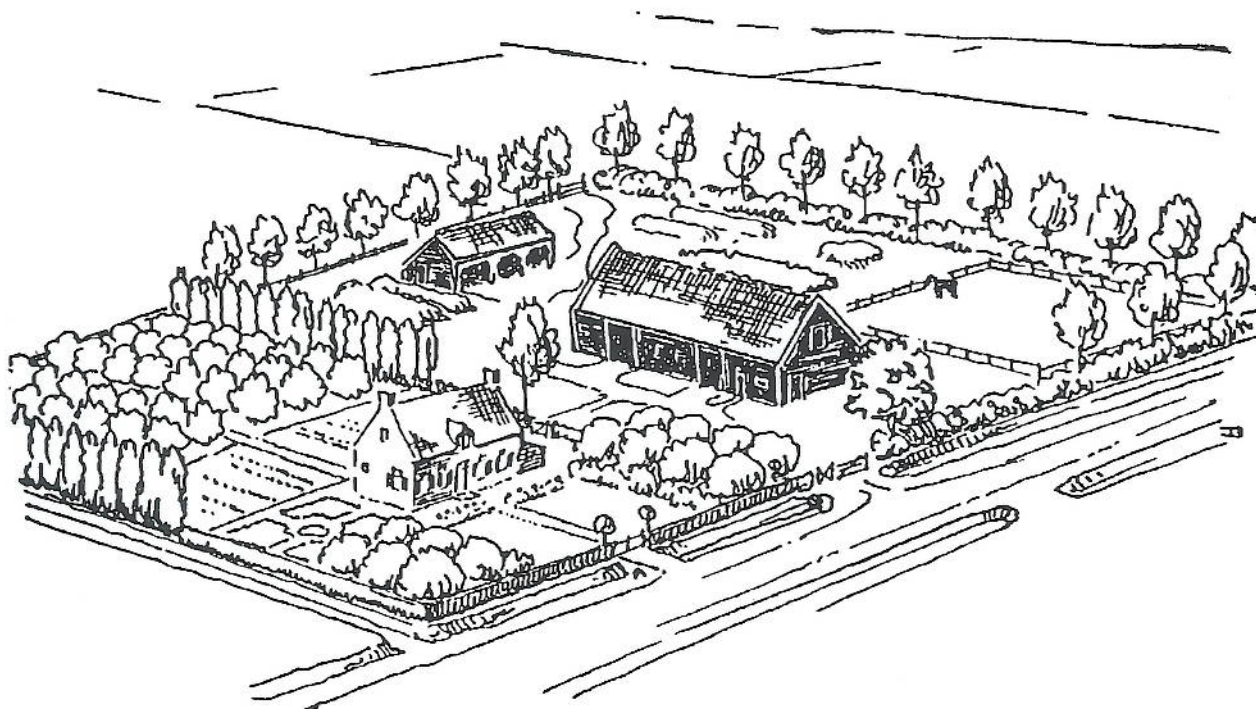

BIJLAGE 5:

RICHTLIJNEN ERFBEPLANTING GEMEENTE BORSELE

Notitie inzake de landschapelijke inpassing
van agrarische bedrijven en kleinschalige kampeerterreinen

afdeling Woonomgeving
februari 2003

Inhoudsopgave

Richtlijnen erfbeplantingen gemeente Borsele	
<u>Hoofdstuk</u>	<u>Pagina</u>
1 Inleiding <i>Toelichting op de doelstellingen en de opbouw van de notitie</i>	03
2 Landschapstypen <i>Beschrijving van de onderscheiden deelgebieden in de Zak van Zuid-Beveland</i>	04
3 Kenmerken en richtlijnen erfbeplantingen	05
3.1 De Poel (oudland)	06
3.2 Kleinschalige nieuwlampolders van de Zak	07
3.3 Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk)	09
3.4 Grootschalige polders	10
3.4.1 Kraaijertpolders	10
3.4.2 Borsselepolder	12
<i>Beschrijving van de landschappelijke karakteristieken en de erfbeplantingen. Vaststelling van het streefbeeld en de randvoorwaarden voor de erfbeplantingen per deelgebied</i>	
4 Richtlijnen kleinschalige kampeertreinen <i>Vaststelling van de randvoorwaarden voor de kleinschalige kampeertreinen</i>	14
5 Opstellen inrichtingsplan <i>Beschrijving van de onderdelen die een inrichtingsplan moet omvatten</i>	16
6 Subsidiemogelijkheden <i>Overzicht van de bijdragenregelingen en adviserende instanties</i>	17

Bijlagen	
A Kaart deelgebieden (landschapstypen) <i>Kaart met deelgebieden</i>	
B Overzicht richtlijnen (samenvatting) <i>Schema met de minimale eisen voor de erfbeplantingen</i>	
C Streekeigen beplantingselementen <i>Beschrijving van de aard, plantwijze, soortensamenstelling en onderhoudsmaatregelen van de streekeigen beplantingselementen</i>	
D Sortimentslijst beplantingen <i>Richtlijnen voor de toepassing van boom- en heestersoorten verdeeld over de (streekeigen) beplantingselementen</i>	

1 Inleiding

Het doel van deze notitie is de formulering van randvoorwaarden voor de aanleg van erfbeplantingen in het landelijk gebied. Het rapport biedt een toetsingskader voor plannen met betrekking tot nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen en kleinschalige kampeerterreinen.

Erfbeplantingen vormen kenmerkende elementen in het landschap. De (boeren)erven in de gemeente Borsele hebben belangrijke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden. In het geval van nieuwbouw en / of uitbreiding van bedrijfsgebouwen is het van groot belang dat de genoemde waarden en kwaliteiten niet verloren gaan. Soms is het bij uitbreiding van bebouwing onvermijdelijk dat een deel van de bestaande beplantingen verdwijnt. Ook komt het voor dat in het geheel geen groenelementen aanwezig zijn.

Allereerst wordt in het rapport een beeld geschetst van de verschillende landschapstypen in de Zak van Zuid-Beveland. De hoofddoelstelling is de landschappelijke kenmerken te behouden en waar mogelijk te versterken.

De karakteristieken en de richtlijnen voor de erfbeplantingen zijn per deelgebied beschreven. De randvoorwaarden zijn algemeen geldend, maar afhankelijk van de situatie zijn nuanceverschillen mogelijk. Een kwalitatief hoogwaardige inrichting en goede landschappelijke inpassing worden nagestreefd.

De randvoorwaarden voor de aanplant op kleinschalige kampeerterreinen zijn eveneens per landschapstype vastgesteld. Voor deze terreinen gelden naast de richtlijnen voor de erfbeplantingen nog enkele aanvullende voorwaarden.

Een inrichtingsplan voor een erf of kleinschalig kampeerterrein moet vergezeld gaan van een beheersvisie. Hierin wordt het eindbeeld van de beplantingen omschreven.

Ter afsluiting wordt een globaal overzicht gegeven van de subsidiemogelijkheden.

In de bijlagen zijn opgenomen een overzichtskaart van de deelgebieden (A), een schema met de (samengevatte) richtlijnen (B), een overzicht van de streekeigen beplantingselementen (C) en een sortimentslijst voor de beplantingen (D).

2 Landschapstypen

Het landschap van de Zak van Zuid-Beveland is in het Landschapsbeleidsplan Borsele onderverdeeld in verschillende landschapstypen op basis van de landschappelijke opbouw. De landschappelijke karakteristieken verschillen naar gelang de ligging en de ruimtelijke schaal van de polders. In het Landschapsbeleidsplan Borsele (1995) wordt de volgende onderverdeling gemaakt:

- I De Poel (oudland);
- II Kleinschalige nieuwlandpolders van de Zak;
- III Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk);
- IV Grootschalige polders:
 - IV a Kraaijertpolders;
 - IV b Borsselepolder.

In bijlage A is een kaart met de verschillende landschapstypen opgenomen.

3 Kenmerken en richtlijnen

Het Landschapsbeleidsplan Borsele (1995) geeft een visie over de gewenste landschappelijke structuur. De erfbeplantingen in de gemeente leveren een belangrijke bijdrage aan het aanzien van het landschap. Per landschapstype vertonen de erfbeplantingen verschillen. Het is van belang dat de te ontwikkelen beplantingsplannen aansluiten op de kenmerken per deelgebied. Deze kenmerken moeten in tact blijven en waar mogelijk verder worden versterkt. De ruimtelijke verscheidenheid blijft aldus bestaan. Als de landschappelijke contrasten verdwijnen, gaat alles op elkaar lijken en vervreemden de mensen van hun omgeving. De kwaliteit van het landschap is van onschatbare waarde voor mensen die in het gebied wonen, werken en recreëren.

Voor de opzet van erfbeplantingen wordt aansluiting gezocht bij de ontstaansgeschiedenis. Moderne erven verdienen in tegenstelling tot oude erven een meer eigentijdse benadering. De beplantingen kunnen het karakter van de bedrijfsgebouwen accentueren en minder fraaie opstallen camoufleren.

Het beplantingssortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan. De toepassing van streekeigen beplantingselementen heeft een verrijkend effect. Voorbeelden zijn: een boomgroep, boomgaard met hoogstamfruit, vogelbosje, haag en knotbomen (zie bijlage C: Streekeigen beplantingselementen).

Een erfbeplanting mag een doelmatige bedrijfsvoering niet in de weg staan. Afstemming van het volume en de compositie van de beplanting op het bouwplan en de wensen van de eigenaar is evident. Het draagvlak en de duurzame ontwikkeling van de erfbeplanting worden aldus bevorderd.

Het uitgangspunt bij het opstellen van een beplantingsplan is dat een duidelijke samenhang bestaat in de terreinindeling tussen de beplanting en de bedrijfsgebouwen. De beplantingen mogen geen belemmering vormen voor de bouwmogelijkheden.

Als regel wordt rekening gehouden met reeds aanwezige beplantingselementen. Voorwaarde is dat een evenwichtige inrichtingssituatie ontstaat.

Het maken van een ontwerp is maatwerk. De mogelijkheden en wensen verschillen per geval en worden onder meer bepaald door de ligging en aard van de bedrijfsgebouwen. Standaardoplossingen moeten worden vermeden.

Per deelgebied (zie bijlage A) wordt ingegaan op de kenmerken en de randvoorwaarden ten aanzien van de inrichting van de erven.

3.1 De Poel (oudland)

a. Kenmerken

De Poel is een grootschalig en open gebied. De (opgaande) erfbeplantingen spelen hier een belangrijke rol in het landschapsbeeld. In de randen komen de karakteristieke heggengebieden voor. Van oorsprong werd de 'Zeeuwse haag' aangeplant op de perceelsgrenzen of langs slootjes en diende als veekering. Het vormt een losse (niet geschoren) haag en bestaat uit soorten die een dichte ondoordringbare begroeiing vormen. Vaak zitten hier doornen aan, zoals bijvoorbeeld aan de meidoorn.

Het meest verdichte deel vormt het gebied rondom Nisse, dat gekenmerkt wordt door meidoornheggen op de perceelsgrenzen. Hierdoor ontstaat een besloten beeld en zijn de erfbeplantingen iets minder beeldbepalend.

b. Richtlijnen

Doelstelling is behoud en versterking van de landschappelijke identiteit. De erfbeplantingen leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke verscheidenheid. De plaatselijke omstandigheden zijn bepalend voor de haalbaarheid van de richtlijnen.

De nadruk ligt op de toepassing van streekeigen elementen, omdat de traditionele, streekeigen erven een belangrijke landschappelijke karakteristiek vormen. De eisen die gesteld worden aan de basisinrichting (Zeeuwse haag, singelbeplanting) zijn minder zwaar. In combinatie met de basisinrichting wordt minimaal één streekeigen element gevraagd.

- 1 De inrichtingsmaatregelen zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen (bijvoorbeeld voederopslag).
- 2 Door de openheid van het gebied kunnen bedrijfsgebouwen het landschapsbeeld gaan domineren. Daarom is het wenselijk dat rondom de nieuwbouw een beplantingsstrook wordt aangelegd. Een Zeeuwse haag ligt hier het meest voor de hand (zie bijlage C).
- 3 Het alternatief hiervoor kan een singelbeplanting zonder boomvormers zijn, met een minimale breedte van 5 meter.
- 4 Afhankelijk van de mate van snoei, dient de strook van de Zeeuwse haag minimaal 2 à 3 meter breed te zijn.
- 5 De bedekking door de Zeeuwse haag of singelbeplanting moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek). Het is van belang dat deze doorgaande beplanting als een geheel overkomt en niet versnipperd is. Uiteraard dient een normale bedrijfsvoering mogelijk te zijn. Om relaties vanaf het erf met het omliggende landschap te leggen kunnen in beperkte mate 'doorzichten' gemaakt worden.
- 6 In het Poelgebied nabij het ganzenreservaat is een te hoge beplanting niet gewenst in verband met de vereiste openheid voor de ganzen. Een Zeeuwse haag voldoet aan de eisen, omdat deze niet hoger wordt als ca. 4 meter.
- 7 Aanvulling van de Zeeuwse haag of singelbeplanting met minimaal één van de volgende streekeigen beplantingselementen is noodzakelijk: knotbomen, kleine boomgroepen en solitaire bomen (zoals noten).
- 8 Elzen- of populierenschermen zijn uitgesloten.
- 9 Het beplantingssortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan.

De Poel (Oudland)	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Zeeuwse haag (alternatief: singelbeplanting zonder boomvormers) in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - knotbomen - kleine boomgroepen - solitaire bomen	≥ 2 à 3 m breed, ≤ 4 m hoog (≥ 5 m breed)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	

3.2 Kleinschalige nieuwlandpolders van de Zak

a. Kenmerken

Deze polders zijn vaak kleinschalig van opzet. De boerderijen komen op twee manieren voor: onderaan de dijk en midden in de polder, gelegen aan de polderweg.

In de kleinste polders komt alleen de eerste variant voor. In de grotere polders waar sprake is van een (stelsel) van polderwegen komen beide varianten voor.

In het geval dat de boerderijen onder aan de dijk liggen speelt de erfbeplanting mee met de beplanting op de dijken. Midden in een polder is een erfbeplanting te beschouwen als een eiland in een ruimte die dikwijls door de omringende beplanting wordt gedomineerd.

Opvallend is de veelal ruime opzet van de erven. In dit gebied zijn niet alleen de hoog opgaande beplantingen bepalend voor het boerenerf.

Doordat in dit gebied de nadruk op de fruitteelt ligt, komen rondom het erf veel boomgaarden met laagstamfruit voor. De elzenhagen die de het fruit omsluiten zijn zeer karakteristiek voor dit gebied. Af en toe wordt een boomgaard met hoogstamfruit aangetroffen, meestal dichtbij de woning. Naast de woning is ook vaak een huisweitje (t.b.v. jongvee) aanwezig. Knotbomen komen veelvuldig voor. Het betreft de traditionele, streekeigen erven van de Zak van Zuid-Beveland.

b. Richtlijnen

Doelstelling is behoud en versterking van de landschappelijke identiteit. De erfbeplantingen leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke verscheidenheid. De plaatselijke omstandigheden zijn bepalend voor de haalbaarheid van de richtlijnen.

De nadruk ligt op de toepassing van streekeigen elementen, omdat de traditionele, streekeigen erven een belangrijke landschappelijke karakteristiek vormen. De eisen die gesteld worden aan de basisinrichting (windscherm, Zeeuwse haag) zijn minder zwaar. In combinatie met de basisinrichting wordt minimaal één streekeigen element gevraagd.

- 1 De inrichtingsmaatregelen zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen (bijvoorbeeld voederopslag).
- 2 Een eis vormt het aanbrengen van een windscherm (bijvoorbeeld een elzenhaag) rondom de nieuwe bebouwing, met een minimale eindhoogte van 3 à 4 meter. Ook een Zeeuwse haag zou deze functie kunnen vervullen. De historische situatie kan bij de plaatsbepaling als inspiratiebron dienen.
- 3 Aanvulling van het windscherm of de Zeeuwse haag met minimaal één van de volgende streekeigen beplantingselementen is noodzakelijk: boomweiden, boomgroepen bijvoorbeeld noten of kastanjes), boomgaarden met hoogstamfruit en vogelbosjes. De vrijwillige keuze voor leilinden, lage hagen (van bijv. meidoorn), knotbomen of drinkputten kan het erf verder verrijken.
- 4 Een stevige singelbeplanting rondom deze erven is in dit gebied minder belangrijk. Hier ligt de nadruk meer op de streekeigen elementen (zie bijlage C), waardoor het streekeigen karakter van de erven wordt versterkt. Dit betekent dat naast het aanbrengen van beplantingen ook overige elementen, zoals bijvoorbeeld drinkputten, een plek zouden moeten vinden op het erf. De keuze hiervoor is uiteraard afhankelijk van de ruimte en de locatie.
- 5 De bedekking door het windscherm of de Zeeuwse haag moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek). Het is van belang dat deze doorgaande beplanting als een geheel overkomt en niet versnipperd is. Uiteraard dient een normale bedrijfsvoering mogelijk te zijn. Om relaties vanaf het erf met het omliggende landschap te leggen kunnen enkele 'doorzichten' gemaakt worden.
- 6 Het beplantingssortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan.

Kleinschalige nieuwlandpolders van de Zak	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Windscherm (bijvoorbeeld elzenhaag) (alternatief: Zeeuwse haag) in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - boomweiden - boomgroepen - boomgaarden met hoogstamfruit - vogelbosjes (facultatief: leilinden, lage hagen, knotbomen, drinkputten)	≥ 1 à 2 m breed, ≥ 3 à 4 m hoog (> 2 à 3 m breed)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	

3.3 Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk)

a. Kenmerken

Qua openheid neemt dit gebied een positie in tussen de open grootschalige polders en de kleinschalige, besloten polders. Het gebied rondom Ellewoutsdijk maakt de meest open en grootschalige indruk. De ruimtelijke karakteristiek sluit aan op de polders aan de westkant van de gemeente. Dit vormt voor het Bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Borsele aanleiding om het gebied in te delen bij gebied IV, Grootschalige polders.

De hoofdstructuur van het landschap wordt bepaald door de wegbeplantingen. Het gaat hier om boomsingels met een onderbeplanting, waarbij de bomen vaak in een onregelmatig plantverband staan. Bij Baarland en Hoedekenskerke is het landschap fijnmazig gestructureerd door dijken. Richting Oudelande en Ellewoutsdijk krijgt het landschap een meer open en grootschalig karakter.

Ruimtelijk vormen de erfbeplantingen een belangrijke aanvulling op landschappelijke opbouw. De erven komen meestal voor langs de beplante polderwegen. In de buurt van de dorpen wordt de concentratie hoger. De erven in dit gebied zijn over het algemeen vrij bescheiden van opzet. De variatie aan beplantingen en beplantingsvormen is in deze gebieden gering. De samenstelling is eenzijdiger. Iep, es en (kaprijpe) populier komen veelvuldig in de beplantingen voor. Met name in dit deel van de gemeente is sprake van achterstallig onderhoud in de erfbeplantingen.

b. Richtlijnen

Doelstelling is behoud en versterking van de landschappelijke identiteit. De erfbeplantingen leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke verscheidenheid. De plaatselijke omstandigheden zijn bepalend voor de haalbaarheid van de richtlijnen.

In de Herverkavelde oudlandpolders kan een keuze worden gemaakt uit een singelbeplanting met heesters (minimaal 5,00 meter breed), in combinatie met één streekeigen beplantingselement, of een singelbeplanting met bomen en heesters (minimaal 10,00 meter breed)

De nadruk ligt in de omgeving van Hoedekenskerke en Baarland op de toepassing van streekeigen elementen. De traditionele, streekeigen erven vormen een belangrijke landschappelijke karakteristiek. De eisen die gesteld worden aan de basisinrichting (singelbeplanting met heesters) zijn minder zwaar. In combinatie met de basisinrichting wordt minimaal één streekeigen element gevraagd.

Het gebied in de richting van Oudelande en Ellewoutsdijk heeft een open karakter. Een stevige beplanting, bestaande uit een brede singelbeplanting is wenselijk. Streekeigen elementen kunnen meer terughoudend worden toegepast, maar worden niet uitgesloten. Voor de singelbeplantingen met bomen is minimaal 10 meter benodigd. Als voldoende (vrije) ruimte voor de kroon van de bomen aanwezig is naast de beplantingsstrook, kan met een smallere beplantingsstrook worden volstaan. Voor een goede ontwikkeling moeten de bomen dan ook enig licht doorlaten en de struiken schaduw verdragen. Verder moet bij de soortkeuze rekening worden gehouden met de verschillen in de groeisnelheid. Voorkomen moet worden dat de beplanting transparant wordt.

1 De inrichtingsmaatregelen zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van

- bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen (bijvoorbeeld voederopslag).
- 2 De beplantingsvormen kunnen gevarieerder. Dit kan door een combinatie te kiezen tussen singelbeplantingen bestaande uit heesters en andere, streekeigen beplantings-elementen (zie bijlage C). Aanvulling van de singelbeplanting met minimaal één van de volgende streekeigen beplantingselementen is noodzakelijk: boomweiden, boomgroepen (bijvoorbeeld noten of kastanjes), boomgaarden met hoogstamfruit en vogelbosjes. De vrijwillige keuze voor leilinden, lage hagen (van bijv. meidoorn), knotbomen of drinkputten kan het erf verder verrijken.
 - 3 Singelbeplantingen bestaande uit bomen en heesters moeten minimaal 10 meter breed zijn.
 - 4 De bedekking door de singelbeplanting moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek). Het is van belang dat deze doorgaande beplanting als een geheel overkomt en niet versnipperd is. Uiteraard dient een normale bedrijfsvoering mogelijk te zijn. Om relaties vanaf het erf met het omliggende landschap te leggen kunnen enkele 'doorzichten' gemaakt worden.
 - 5 Meer variatie in de soortensamenstelling, als in de huidige situatie, is wenselijk. Mede omdat de iep uit het sortiment verdwijnt dienen vervangende soorten toegevoegd te worden.
 - 6 Het beplantings assortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan.

Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk)	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplantingen in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - boomweiden - boomgroepen - boomgaarden met hoogstamfruit - vogelbosjes (facultatief: leilinden, lage hagen, knotbomen, drinkpoelen)	singel: heesters ≥ 5 m breed singel: bomen en heesters ≥ 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)
	Inheems of streekeigen assortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	

3.4 Grootschalige polders

3.4.1 Kraaijertpolders

a. Kenmerken

De grootschalige polders hebben een minder luisterrijke uitstraling in vergelijking met andere delen van de gemeente. Het gebied is open en efficiënt ingedeeld. De polders zijn grootschalig en de dijken dikwijls onbeplant, evenals de bermen van de meeste polderwegen. De nabijheid van het Sloegebied versterkt het industriële karakter van het gebied.

De erfbeplantingen zijn over het algemeen beperkt van opzet en weinig gevarieerd in beplantingsvormen en soortensamenstelling. De erven komen voor onder aan de dijk of midden in de polder aan een weg. Door de openheid van het gebied vervullen de erfbeplantingen een belangrijke rol in het landschappelijke beeld. De erfbeplantingen zijn hier op een aantal plaatsen de enige opgaande elementen.

De erfbeplantingen van de Kraaijerpolders kenmerken zich in het algemeen door weinig variatie in beplantingsvormen en soortensamenstelling.

b. Richtlijnen

Doelstelling is behoud en versterking van de landschappelijke identiteit. De erfbeplantingen leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke verscheidenheid. De plaatselijke omstandigheden zijn bepalend voor de haalbaarheid van de richtlijnen.

Gelet op het open, grootschalige karakter van de Kraaijerpolders is een stevige beplanting, bestaande uit een brede singelbeplanting wenselijk. Streekeigen elementen kunnen meer terughoudend worden toegepast, maar worden niet uitgesloten. Voor de singelbeplantingen met bomen is minimaal 10 meter benodigd. Als voldoende (vrije) ruimte voor de kroon van de bomen aanwezig is naast de beplantingsstrook, kan met een smallere beplantingsstrook worden volstaan. Voor een goede ontwikkeling moeten de bomen dan ook enig licht doorlaten en de struiken schaduw verdragen. Verder moet bij de soortkeuze rekening worden gehouden met de verschillen in de groeisnelheid. Voorkomen moet worden dat de beplanting transparant wordt.

- 1 De inrichtingsmaatregelen zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen (bijvoorbeeld voederopslag).
- 2 Gezien de openheid van het gebied is een stevige beplanting, bestaande uit een brede singelbeplanting wenselijk. De sobere beplantingsvormen van het gebied vormen een karakteristiek. Andere streekeigen beplantingselementen (zie bijlage C) kunnen meer terughoudend worden toegepast.
- 3 Singelbeplantingen bestaande uit bomen en heesters moeten minimaal 10 meter breed zijn.
- 4 De bedekking door de singelbeplanting moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevallengte (omtrek). Het is van belang dat deze doorgaande beplanting als een geheel overkomt en niet versnipperd is. Uiteraard dient een normale bedrijfsvoering mogelijk te zijn. Om relaties vanaf het erf met het omliggende landschap te leggen kunnen enkele 'doorzichten' gemaakt worden.
- 5 Meer variatie in de soortensamenstelling, als in de huidige situatie, is wenselijk. Mede omdat de iep uit het sortiment verdwijnt dienen vervangende soorten toegevoegd te worden.
- 6 Het beplantingssortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan.

Kraaijerpolders	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplanting met boomvormers. De overige streekeigen beplantingselementen (zie bijlage C) hebben lagere prioriteit	singel; bomen en heesters > 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellenqte (omtrek)	

3.4.2 Borsselepolder

a. Kenmerken

Ook deze polder kenmerkt zich door een grootschalige opzet met, in dit geval, een vierkante wegenstructuur. Het industriegebied vormt een belangrijke beeldbepalende factor. De hoge Westerscheldedijk vormt een ander dominant gegeven.

De polderwegen zijn momenteel onbeplant. De erven liggen langs de wegen, waarbij op een gedeelte van de Monsterweg sprake is van lintbebouwing. Langs de andere wegen vormen de erven eilanden in de grootschalige open ruimte. De variatie in beplantingsvormen en soortensamenstelling is in de Borsselepolder evenmin groot. Het aandeel kaprijpe populier is groot.

b. Richtlijnen

Doelstelling is behoud en versterking van de landschappelijke identiteit. De erfbeplantingen leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke verscheidenheid. De plaatselijke omstandigheden zijn bepalend voor de haalbaarheid van de richtlijnen.

Gelet op het open, grootschalige karakter van de Borsselepolder is een stevige beplanting, bestaande uit een brede singelbeplanting wenselijk. Streekeigen elementen kunnen meer terughoudend worden toegepast, maar worden niet uitgesloten. Voor de singelbeplantingen met bomen is minimaal 10 meter benodigd. Als voldoende (vrije) ruimte voor de kroon van de bomen aanwezig is naast de beplantingsstrook, kan met een smallere beplantingsstrook worden volstaan. Voor een goede ontwikkeling moeten de bomen dan ook enig licht doorlaten en de struiken schaduw verdragen. Verder moet bij de soortkeuze rekening worden gehouden met de verschillen in de groeisnelheid. Voorkomen moet worden dat de beplanting transparant wordt.

- 1 De inrichtingsmaatregelen zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen (bijvoorbeeld voederopslag).
- 2 Het is van belang dat de structuur van de erven met een stevige singelbeplanting, gesitueerd aan polderwegen, wordt hersteld. De sobere beplantingsvormen van het gebied vormen een karakteristiek en moeten worden gehandhaafd. Andere streekeigen (beplantings)elementen (zie bijlage C) kunnen meer terughoudend worden toegepast.
- 3 Singelbeplantingen bestaande uit bomen en heesters moeten minimaal 10 meter breed zijn.
- 4 De bedekking door de singelbeplanting moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en

60% van de totale gevellengte (omtrek). Het is van belang dat deze doorgaande beplanting als een geheel overkomt en niet versnipperd is. Uiteraard dient een normale bedrijfsvoering mogelijk te zijn. Om relaties vanaf het erf met het omliggende landschap te leggen kunnen enkele 'doorzichten' gemaakt worden.

- 5 Meer variatie in de soortensamenstelling, als in de huidige situatie, is wenselijk. Mede omdat de iep uit het sortiment verdwijnt dienen vervangende soorten toegevoegd te worden.
- 6 Het beplantingssortiment moet bestaan uit inheemse of streekeigen soorten (zie bijlage D). Erfafscheidingen moeten bestaan uit groenelementen. Schuttingen, coniferen, etcetera worden niet geaccepteerd als onderdeel van een erfbeplantingsplan.

Borsselepolder	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplanting met boomvormers. De overige streekeigen beplantingselementen (zie bijlage C) hebben lagere prioriteit	singel: bomen en heesters \geq 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	

4 Richtlijnen kleinschalige kampeerterreinen

Een kleinschalig kampeerterrein is gelegen in het landelijk gebied en biedt plaats aan maximaal 15 kampeermiddelen.

De aanvraag voor een kleinschalig kampeerterrein wordt getoetst aan de beleidsnota 'Sectorale invulling gebiedsperspectief Plattelandstoerisme' van de gemeente Borsele. Versnippering van kampeermiddelen in het buitengebied moet uit zorg voor het landschap worden tegengegaan. Daarnaast zijn van toepassing de actuele voorschriften voor kleinschalig kamperen.

Uitgangspunt is dat de terreinen in de Zak van Zuid-Beveland zich uit oogpunt van rust en ruimte onderscheiden van een standaardvoorziening. De terreinen kenmerken zich door een kwalitatief hoogwaardige inrichting. Landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten komen naar voren door een zorgvuldige inpassing in de landschapsstructuur en toepassing van streekeigen beplantingsvormen.

De erven binnen de gemeente Borsele kennen belangrijke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden. Doelstelling is deze waarden ingeval van de oprichting van kleinschalige kampeerterreinen te behouden en waar mogelijk te verbeteren.

Het is voor de landschappelijke kwaliteit van belang dat de te ontwikkelen beplantingsplannen aansluiten op de kenmerken per deelgebied.

In vorengaande hoofdstukken zijn de streefbeelden en randvoorwaarden voor de erfbeplantingen beschreven. Voor de landschappelijke inpassing van kleinschalige kampeerterreinen gelden minimaal dezelfde richtlijnen als voor de erfbeplantingsplannen. Daarnaast gelden de volgende, aanvullende voorwaarden:

1 Situering van kampeermiddelen

De kampeermiddelen worden gesitueerd op een erf of direct aansluitend op een huiskavel.

De kampeermiddelen moeten op minimaal 10,00 meter van de rand van het perceel staan en op 25,00 meter van belendende woningen.

Gebouwde voorzieningen ten behoeve van het kleinschalig kamperen moeten (bij voorkeur) worden gesitueerd in- of in aansluiting op bestaande bebouwing. Nieuwe voorzieningen moeten qua vormgeving en materiaalkeuze worden afgestemd op de streekeigen boerenerven.

2 Landschappelijke inpassing van voorzieningen

Parkeervoorzieningen moeten middels passende beplantingsvormen worden ingepast in het landschappelijk beeld.

De beplantingsvormen worden afgestemd op de voor de Zak van Zuid-Beveland karakteristieke boerenerven. Een sobere en bij de streek passende vormgeving is gewenst.

Aanvullend op de richtlijnen voor de erfbeplantingen moet één of meer van de volgende

streekeigen elementen aan de terreininrichting worden toegevoegd:

- boomweiden / boomrijen / boomgroepen / solitaire bomen (bijvoorbeeld knotbomen);
- boomgaard met hoogstamfruitbomen
- vogelbosje (struweel);
- hagen (bijvoorbeeld meidoornhagen).

Facultatief kunnen bijvoorbeeld ook drinkputten deel uitmaken van de inrichting.

3 Aanwezigheid van kampeermiddelen

Permanent aanwezige kampeermiddelen, zoals stacaravans, zijn niet toegestaan.

4 Standplaatsgrootte van kampeermiddelen

De standplaatsen op de kleinschalige kampeerterreinen zijn minimaal 100 m² groot. De totale terreinomvang is afhankelijk van de (voor het landschapstype geldende) richtlijnen en de lokale omstandigheden.

5 Inrichtings- en beheerplan

De initiatiefnemer legt een inrichtings- en beheersplan ter goedkeuring voor aan de gemeente. Voor de eisen wordt korthedshalve verwezen naar hoofdstuk 5. Er geldt een instandhoudings- en onderhoudsplicht. Het beplantingsplan moet zijn uitgevoerd vooraleer de eerste kampeermiddelen worden geplaatst.

6 Subsidie erfbeplantingen

Onder voorwaarden is het mogelijk om subsidie te verkrijgen voor de aanleg van landschappelijke beplantingen. Korthedshalve wordt verwezen naar hoofdstuk 6 Subsidiemogelijkheden.

5 Opstellen inrichtingsplan

Een beplantingsplan voor een erf of kleinschalig kampeerterrein moet de volgende zaken bevatten:

- 1 Een ontwerptekening met een korte onderbouwing en waar nodig detailtekeningen. De schaal van de tekening het liefst 1:200 of 1:250, afhankelijk van de omvang van het erf;
- 2 Een beschrijving van het eindbeeld van de beplanting met een beheersvisie;
- 3 Een beplantingsplan met daarbij een lijst van de toe te passen soorten en een onderverdeling in aantallen of percentages (bosstroken of singelbeplantingen).

In de Keur Waterbeheer van het Waterschap Zeeuwse Eilanden de provinciale Wegenverordening Zeeland 1994 zijn bepalingen zijn opgenomen met betrekking tot het al dan niet toestaan van beplantingen nabij waterlopen en het hanteren van beplantingsvrije stroken langs wegen en aansluitingen van wegen in verband met de verkeersveiligheid. Indien relevant moeten deze bepalingen in acht worden genomen.

De toepassing van meidoorn is volgens wettelijke bepalingen in verband met de bestrijding van bacterievuur alleen geoorloofd in de niet beschermde gebieden (afstand tot fruitboomgaarden > 500 meter) en de uitzonderingsgebieden (zie bijlage A).

De gemeente stelt eisen aan de kwaliteit en onderdelen van het erfbeplantingsplan. De initiatiefnemer is vrij in de keuze van de ontwerper. Het plan kan door de ondernemer zelf worden opgesteld of in opdracht van de ondernemer door bijvoorbeeld de Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ), een ontwerp bureau of hoveniersbedrijf.

De eigenaar heeft de verplichting om de erfbeplanting duurzaam in stand te houden. Het beheer en onderhoud komt voor zijn of haar rekening.

6 Subsidiemogelijkheden

De Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) in Goes adviseert en begeleidt eigenaren bij de aanleg van streekeigen erven. Tevens kan de SLZ advies geven over bijdragenregelingen.

Het is mogelijk om middels een onderhoudsovereenkomst een vergoeding te ontvangen voor het onderhoud van streekeigen landschapselementen.

De aanleg van beplantingen kan dikwijls in projectvorm worden gesubsidieerd. Voor het herstel van streekeigen erven op Zuid-Beveland is een kaderaanvraag binnen de regeling Vitaal Platteland ingediend. Via dit project kan de aanleg en het herstel worden gesubsidieerd van beplantingselementen, drinkputten en kleine cultuurhistorische elementen. Voorbereiding en begeleiding van het project vindt plaats door SLZ. De uitvoering gebeurt meestal door de eigenaar zelf (via agrarisch natuurbeheer).

Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met:

de Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Bezoekadres: Ravelijn de Groene Jager 5, 4461 DM Goes
Postadres: Postbus 286, 4460 AR Goes
telefoon: 0113-230936
fax: 0113-250955
e-mail: info@slz.landschapsbeheer.nl

Voor de kwaliteit en leefbaarheid van het platteland staan verschillende bijdragenregelingen open. Plattelandsontwikkeling is onder andere mogelijk middels fondsen van de Europese Unie en de provincie Zeeland. Een subsidieverzoek komt eerder in aanmerking voor toekenning als het vernieuwend is, ontstaat door samenwerking, verband houdt met andere projecten in de streek en een draagvlak binnen de regio aanwezig is. De nominale subsidie bedraagt 30%.

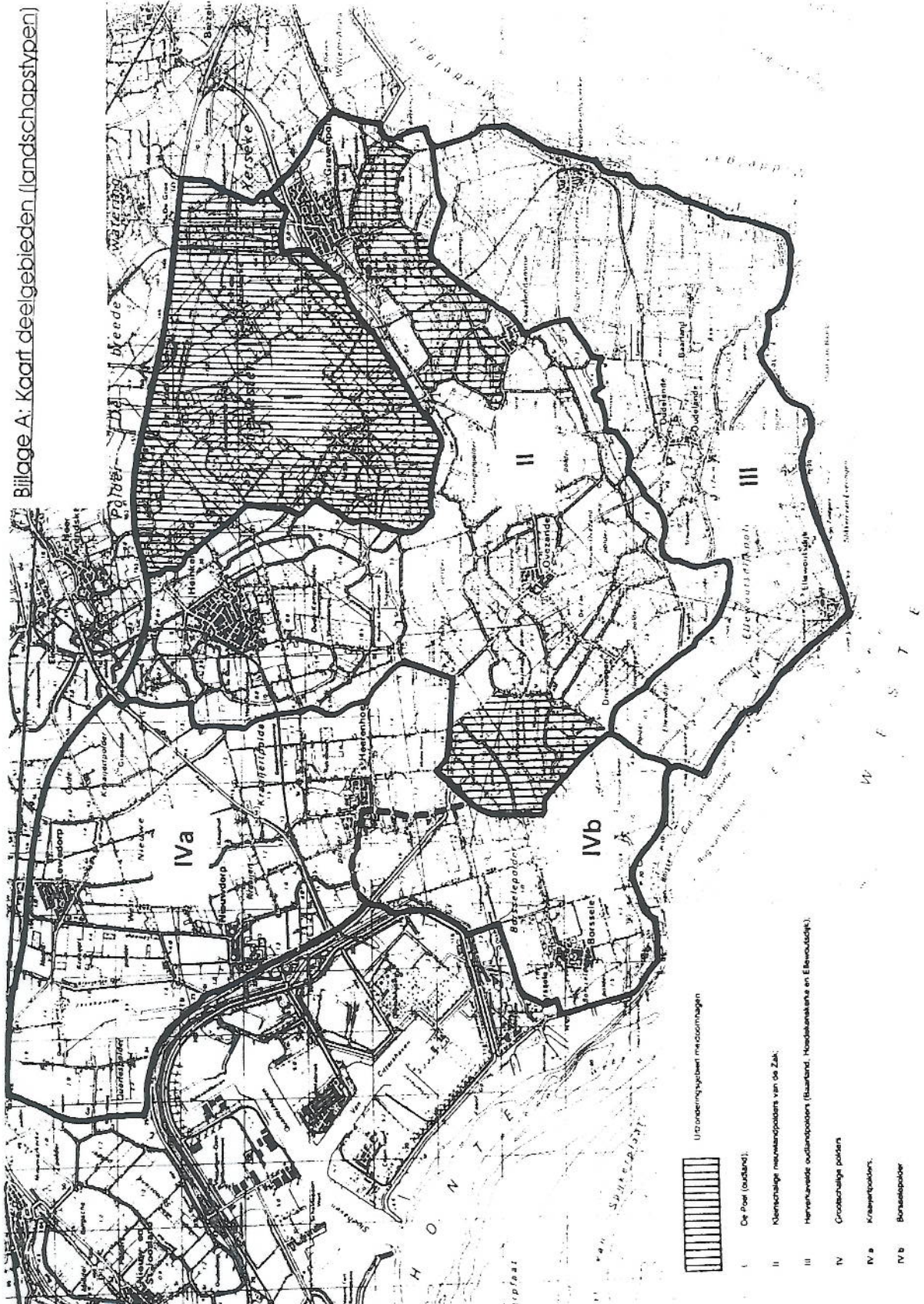
Voor niet ingewijden is het nauwelijks te doen om alle bestaande regelingen te kennen. De provincie heeft daarom een loket 'Vitaal Platteland' ingesteld. Hier wordt informatie verstrekt en wordt ervoor gezorgd dat een subsidieverzoek op de juiste plaats terecht komt.

Eind 2001 is de subsidieregeling Waardevol Cultuur Landschap (WCL) beëindigd. De titel Waardevol Cultuur Landschap blijft echter bestaan alsmede het streekbeleid van de deelnemende organisaties. De gemeente Borsele heeft een gebiedsmakelaar aangesteld, die het tot stand brengen van geïntegreerde projecten in het kader van de regeling Vitaal Platteland stimuleert en coördineert. Het werkgebied van de WCL strekt zich uit tot de gehele gemeente Borsele.

De gemeente Borsele biedt voor zover de middelen reiken ook een aanvullende financiële tegemoetkoming. Als gevolg van de gelimiteerde geldmiddelen is een prioriteitenstelling onontkoombaar. De bijdrage is nadrukkelijk gekoppeld aan de opstelling van beplantingsplannen voor agrarische bedrijfsgebouwen en kleinschalige kampeerterrainen. Als sprake is van een substantiële kwaliteitsverbetering als onderdeel van een (nieuw) erfbeplantingsplan kunnen de subsidiemogelijkheden voor de omvorming van bestaande erfbeplantingen

eventueel worden overwogen. Voor de stand van zaken met betrekking tot de aanvullende tegemoetkoming door de gemeente Borsele kan contact worden opgenomen met de afdeling Woonomgeving van de gemeente Borsele (tel 0113-238383).

Bijlage A: Kaart deelgebieden (landschapstypen)

Bijlage B: Overzicht richtlijnen (samenvatting)

Deelgebied waar het erf zich bevindt	Minimale eisen waaraan beplanting moet voldoen	Minimale breedtes en hoogtes
I De Poel (Oudland)	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Zeeuwse haag <i>(alternatief: singelbeplanting zonder boomvormers)</i> in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - knotbomen - kleine boomgroepen - solitaire bomen	≥ 2 à 3 m breed, ≤ 4 m hoog (≥ 5 m breed)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	
II Kleinschalige nieuwlandpolders van de Zak	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Windscherm (bijvoorbeeld elzenhaag) <i>(alternatief: Zeeuwse haag)</i> in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - boomweiden - boomgroepen - boomgaarden met hoogstamfruit - vogelbosjes (facultatief: leilinden, lage hagen, knotbomen, drinkputten)	≥ 1 à 2 m breed, ≥ 3 à 4 m hoog (≥ 2 à 3 m breed)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	
III Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk)	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplantingen in combinatie met minimaal één van de volgende streekeigen elementen: - boomweiden - boomgroepen - boomgaarden met hoogstamfruit - vogelbosjes (facultatief: leilinden, lage hagen, knotbomen, drinkputten)	singel: heesters ≥ 5 m breed singel: bomen en heesters ≥ 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)

(vervolg:) Herverkavelde oudlandpolders (Baarland, Hoedekenskerke en Ellewoutsdijk)	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	
IV Grootschalige polders		
IVa Kraaijerpolders	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplanting met boomvormers. De overige streekeigen beplantings-elementen (zie bijlage C) hebben lagere prioriteit	singel: bomen en heesters \geq 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	
IVb Borsselepolder	Goede landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen en afscherming van storende elementen	
	Singelbeplanting met boomvormers. De overige streekeigen beplantings-elementen (zie bijlage C) hebben lagere prioriteit	singel: bomen en heesters \geq 10 m breed (zie toelichting in richtlijnen)
	Inheems of streekeigen sortiment. 'Groene' erfafscheidingen	
	De bedekking moet minimaal zijn 3 zijden van het gebouw en 60% van de totale gevellengte (omtrek)	

Bijlage C: Streekeigen beplantingselementen

In de voorgaande tekst wordt gesproken over streekeigen beplantingselementen. Deze zijn zeer divers van aard. Naast beplantingen is sprake van andere streekeigen elementen, zoals drinkputten. Hierna volgt een opsomming:

* (bloemen)tuin
moestuin
kruidentuin
huisweide

* singelbeplanting	(zie beschrijving)
vogelbosje	"
haag	"
Zeeuwse haag	"
windscherm	"
solitaire boom / leiboorn	"
boomweide, met populier of hoogstamfruitbomen	"
knotboom	"

* drinkput

Beschrijving

■ **Singelbeplanting**

Een singel is een doorgaande beplantingsstrook bestaande uit heesters of een combinatie van bomen en heesters. De minimum breedte van een door struiken bepaalde singel bedraagt 5 meter. Een door bomen en struiken bepaalde singel moet minimaal 10 meter breed zijn. De aanplant gebeurt in rijen, waarbij de onderlinge afstand tussen en in de rijen ca. 1,25-1,50 meter bedraagt.

Een keuze is noodzakelijk tussen een menging van (min of meer) even snel groeiende soorten of een beplantingsvorm met snel groeiende soorten, welke tijdelijk deel uitmaken van de beplanting.

1 even snel groeiende soorten

Het voordeel van dit systeem is dat een minder intensieve begeleiding noodzakelijk is. Een nadeel is dat het langere tijd duurt voordat de gewenste functie wordt bereikt. De beplanting is in de beginfase een stuk opener als in de navolgend genoemde beplantingsvorm.

2 traag en snelgroeiende soorten gecombineerd

In het wijker-blijver-systeem worden snelgroeiende soorten toegepast, die tijdelijk deel uitmaken van de aanplant. Het voordeel van dit systeem is dat de beplantingen in een veel eerder stadium de gestelde functies kunnen vervullen (zoals bijv. beschutting). Het nadeel is echter dat dit systeem een goede planning en een tijdige uitvoering van maatregelen vereist (bijv. tijdig de wijkers verwijderen).

Verder dient rekening gehouden te worden met de bodemsoort en de windinvloeden. Vooral aan de zijde van de Westerscheldedijk is de invloed van de wind (die nog enigszins zout is) groot. Niet elke soort zal het hier goed doen.

Enkele opmerkingen:

- De toepassing van meidoorn is volgens wettelijke bepalingen in verband met de bestrijding van bacterievuur alleen geoorloofd in de niet beschermde gebieden (afstand tot fruitboomgaarden > 500 meter) en de uitzonderingsgebieden (zie bijlage A). De aanplant van iep in beplantingsstroken wordt ten zeerste afgeraden. De kans dat de beplanting geveld wordt door de iepziekte is erg groot. Doordat nog geen goede, resistente soorten beschikbaar zijn vormt de toepassing van iep geen duurzaam uitgangspunt.

Onderhoud bosplantsoen:

- Periodieke dunning op het moment dat de beplanting in sluiting komt, 1x / 3-5 jaar, afhankelijk van de bodemsoort, het plantverband en de samenstelling van het sortiment. Door het weghalen dan wel laten staan van bepaalde exemplaren wordt het eindbeeld van de beplanting bereikt. Na 10-15 jaar staat de beplanting op de definitieve afstand en is dunnen niet meer nodig. De beplanting heeft op dat moment de karakteristieke vorm.
- Bij toepassing van wijkers moeten dezen bij de eerste dunning worden verwijderd. De blijvende soorten, met name de langzame groeiers, moeten op tijd voldoende ruimte krijgen om uit te groeien.

■ **Vogelbosje**

Een vogelbosje is een dicht beplantingsvak of -blok met enige omvang, dat een uitstekende biotoop vormt voor vogels. Door de toepassing van struiksoorten die stekels (=ter bescherming van de vogels) en vruchten (voedsel) hebben, worden verscheidene vogelsoorten aangetrokken. Hierdoor neemt de natuurwaarde van het erf toe.

Onderhoud vogelbosje:

- zie voor periodieke dunning 'onderhoud bosplantsoen'. Als de ruimte en lichttoetreding voldoende zijn, kan de uitvoering van dunnings- of snoeimaatregelen achterwege blijven.

■ **Haag**

Een geschoren haag is een beplantingsvorm waarbij struiken of bomen van dezelfde soort op korte afstand van elkaar in 1 of 2 rijen zijn geplant. De geschoren haag is geschikt om afscherming te realiseren op een zeer beperkte ruimte. De hagen kunnen 0,80- 1,00 m breed worden, de hoogte is variabel (0,50 tot 2,50 meter). Liguster, hulst en taxus moeten niet in de nabijheid van vee worden aangeplant in verband met vergiftigingsgevaar. Gemiddeld worden 3-5 planten per m² aangeplant.

De soorten leylandii of prunus laurocerasus (laurier) vormen geen streekeigen of inheemse soorten en doen daardoor afbreuk aan het landschapsbeeld. Deze soorten zijn niet toegestaan.

Onderhoud hagen:

- afhankelijk van de soort en gewenste strakheid van de haag 2-3 x per jaar snoei.

■ **Zeeuwse haag**

De Zeeuwse haag vormt een vrij uitgroeiende (losse) haag en bestaat uit een menging van verschillende heestersoorten. In de onderhavige polders kunnen in verband met wettelijke voorschriften geen meidoorns worden aangeplant (bacterievuur). Door de geschoren vorm geldt een minimumbreedte van 1 á 2 meter. Gemiddeld wordt 1 plant per m² aangeplant.

Onderhoud Zeeuwse haag:

- Indien de hagen gesloten zijn geen maatregelen noodzakelijk. Bescherming tegen vee vormt een van de belangrijkste beheersmaatregelen.

■ **Windscherm**

Door de geschoren vorm van de (elzen)haag, geldt een minimumbreedte van 1 á 2 meter en

een minimum eindhoogte van 3 á 4 meter. Gemiddeld worden 2 planten per m² aangeplant.

Onderhoud (elzen)haag:

- 1 á 2 jaarlijkse snoei.

■ Solitaire boom, (kleine) boomgroep of bomenrij

Een solitair is een alleenstaande boom in een open ruimte. Een (kleine) boomgroep is een groep waarvan de kronen een geheel vormen. Een bomenrij is een beplanting van 1 of meer rijen bomen van op regelmatige afstand staande bomen van gelijke leeftijd.

- Linde

(*Tilia vulgaris* 'pallida' (Koningslinde) + andere mogelijke soorten),

De koningslinde is vooral bekend van de grenslinden die veelvuldig in het gebied (vooral op de dijken) voorkomen. Ook op de erven komen de linde voor. Dit kan zijn als solitair of in leivorm. De leivorm werd in het verleden voor het woonhuisgedeelte (en niet voor het gepotdekselde deel van de schuur) aangebracht om de zon uit de woning te weren. Jaarlijkse snoei is bij de leivorm noodzakelijk. Hierbij zijn er twee mogelijkheden: een 'geschoren' vorm en een gesnoeide vorm. Bij de gesnoeide vorm worden de bladeren tot op de takken teruggesnoeid. De geschoren vorm oogt als een soort haag op pootjes en is wat breder.

- Kastanje

(*Aesculus hippocastanum*),

De kastanje is een zeer beeldbepalende boom met een mooie groeivorm. Je ziet deze boom vaak als 'poort' bij opritten staan. Let op: hij heeft veel ruimte nodig.

- Notenboom

(*Juglans regia* (bijv. 'Buccaneer'),

Deze soort werd vroeger vlak bij de woning aangeplant. De voornaamste reden daarvan is natuurlijk de opbrengst van noten. Ook scheidt de boom een bepaalde stof af die muggen zou weren. Het vormt tevens een geschikte soort om op boomweiden aan te planten.

Onderhoud solitaire bomen en boomgroepen:

- jonge bomen: 5 x begeleidings snoei in de 10 jaar.

■ Boomweide met populier of hoogstamfruitbomen

Een boomweide kenmerkt zich door een onderbegroeiing van gras en een regelmatig plantverband. De plantafstand varieert afhankelijk van de soort van 6,00-12,00 meter. Onderstaande lijst geeft een overzicht van de oude fruitrassen welke in het verleden veel voorkwamen in Nederland. Het streven is om deze oude hoogstamrassen weer terug te laten komen op de erven.

APPELS

De appel kan op bijna alle grondsoorten worden geteeld. De plantafstand is 8 tot 10 m (afhankelijk van de grondsoort).

Zuur

Benoni

Bellefleur - Brabantse
- Dubbele
- Franse

Bramley's Seedling

Court-Pendu

Goudreinette, Schone van Bos

Groninger Kroon
James Grieve
Jacques Lebel
Keuleman
Notarisappel
Ossenkop
Sterappel
Yellow Transp., Tarweappel

Zoet

Dijkmanszoet
Zoete Aagt
Zoete Bloemee
Zoete Campagner
Zoete Ermgaard
Zoete Hollaars
Zoete Kroon
Zoete Paradijs
Zoete Pippeling, Kaneelzoet

PEREN

Een peer kan op alle goed doorlatende grondsoorten worden geteeld mits de grondwaterstand niet te hoog is. Plantafstand 8 tot 10 m.

Handperen

Bergamot d'Esperen
Beurre Al. Lucas
Beurre Hardy
Beurre de Merode
Bonne Louise d'Avranche
Clapp's Favourite
Conference
Doyenne du Comice
Dubbele Jut
Jut
Oomskinderen, kruidenierp.
Legipont
Triomphe de Vienne
Zwijndrechtse wijnpeer

Stoofperen

Brederode
Gieser Wildeman
Kleipeer
Pondspeer
St. Remy
Winterrietpeer

PRUIMEN

Pruimen zijn beter bestand tegen ongunstige groeiomstandigheden dan andere fruitsoorten. Vaak staan ze op de laagste plaatsen. Snoeien in het najaar om de ziekten zoals gomdrup en loodglasinfectie te beperken. Plantafstand ca. 8 m.

Belle de Louvain

Bleue de Belgique
Czar
Dubbele boerenwitte
Early Laxton
Italiaanse kwets
Mirabelle de Nancy
Reine Claude d'Althan
Reine Claude d'Oullins
Reine Claude Verte
Reine Victoria

KERS

Kersen onderscheiden zich van de andere fruitrassen, onder meer door de kritische leefseisen. Zo is een goed doorlatende grond absoluut noodzakelijk en wateroverlast funest voor de conditie van de boom. Kersen houden niet van stal mest of te voedzame grond. De plantafstand voor de zoete kers bedraagt 8 tot 10 m en voor de zure kers 5 á 6 meter.

Zoet

Early Rivers
Klerk
Pater v. Mansfield
Varikse Zwarte
Vr. v. Werder, Zeeuwse bruine
Zeeuwse Zoete Morel
Zwarte Spaanse

Zuur

Meikers
Morel (kriek)

Onderhoud hoogstam fruitbomen:

- Jaarlijkse snoei van de fruitbomen is gewenst. Bescherming tegen vee vormt een van de belangrijkste beheersmaatregelen.

■ **Knotboom**

Een knotboom is een boom waarvan in de jeugd de spil is ingekort tot een hoogte van 1,50-2,50 meter en alle takken zijn verwijderd. Door het opnieuw uitlopen vormt zich een nieuwe, bezemachtige kroon. Vroeger leverden knotbomen geriefhout. Nu is de functie vaak landschappelijk en ecologisch (broedgelegenheid voor vogels). Knotbomen worden veelal aangetroffen langs sloten en waterpartijen. De plantafstand is vaak onregelmatig.

Voor de toepassing van knotbomen vormt de wilg de meest bekende soort. Geknotte vormen zijn ook mogelijk bij de soorten es en populier.

Onderhoud knotbomen:

- de takken worden periodiek (eens in de 3-10 jaar, gemiddeld na 5 jaar) teruggezet: het zogenaamde knotten.

Bijlage D: Sortimentslijst beplantingen

BOOMSOORTEN

boomsoort	singel	vogelbosje	haag	windscherm	solitaire boom	boomweide	knotboom
<i>Aesculus hippocastanum</i> (witte paardekastanje) *					x		
<i>Alnus glutinosa</i> (zwarte els)	x	(x)		x			
<i>Alnus incana</i> (witte els)				x			
<i>Carpinus betulus</i> (haagbeuk)	x		x				
<i>Fagus sylvatica</i> (gewone beuk)			x		x		
<i>Fraxinus excelsior</i> (gewone es) *	x						(x)
<i>Juglans regia</i> (okkernoot) *					x	x	
<i>Malus</i> (appel, hoogstam) *						x	
<i>Mespilus germanica</i> (mispel)	x				x		
<i>Morus nigra</i> (zwarte moerbeï)					x		
<i>Platanus x acerifolia</i> (plataan)					x		
<i>Populus x canadensis</i> (euramerikaanse populier) *	x						(x)
<i>Populus x canescens</i> (grauwe abeel) *	x						
<i>Populus nigra</i> (zwarte populier) *	x			x		x	(x)
<i>Populus tremula</i>				x			
<i>Prunus avium</i> (zoete kers)	x	(x)			x		
<i>Prunus</i> (kers, hoogstam) *						x	
<i>Prunus</i> (pruim, hoogstam) *						x	
<i>Pyrus</i> (peer, hoogstam) *						x	
<i>Quercus robur</i> (zomereik)	x	(x)			x		
<i>Salix alba</i> (schiefwilg) *	x						x
<i>Salix fragilis</i> (kraakwilg)	x						
<i>Tilia cordata</i> (winterlinde)	x				x		
<i>Tilia platyphyllos</i> (zomerlinde)	x				x		
<i>Tilia x vulgaris</i> (hollandse linde) *					x		

N.B.: * Van deze soorten zijn geschikte cultuurvariëteiten in de handel.
 (x) Deze soorten spaarzaam toepassen.

HEESTERSOORTEN

heestersoort	singel	vogelbos je	haag	zeeuwse haag
<i>Acer campestre</i> (veldesdoorn)	x	(x)	x	
<i>Amelanchier lamarckii</i> (drents krentenboompje) r	x	x		
<i>Cornus sanguinea</i> (rode kornoelje) r	x	x		x
<i>Corylus avellana</i> (hazelaar)	x	x		
<i>Crataegus monogyna</i> (eenstijlige meidoorn) #			x	x
<i>Euonymus europaeus</i> (wilde kardinaalsmuts) r	x	x		x
<i>Ilex aquifolium</i> (hulst)	x	(x)	x	
<i>Ligustrum vulgare</i> (wilde liguster)	x	x	x	
<i>Prunus padus</i> (vogelkers)	x	x		
<i>Prunus spinosa</i> (sleedoorn) r	x	x		x
<i>Rhamnus catharticus</i> (wegedoorn) r	x	x		
<i>Rhamnus frangula</i> (vuilboom)	x	(x)		
<i>Rosa canina</i> (hondsroos) r	x	x		x
<i>Rosa rubiginosa</i> (eglantier)	x	x		(x)
<i>Salix cinerea</i> (grauwe wilg) r	x	x		
<i>Sambucus nigra</i> (gewone vlier)	x	x		
<i>Taxus baccata</i> (venijnboom)			x	
<i>Viburnum opulus</i> (gelderse roos) r	x	x		

N.B.: r Deze soorten overwegend in de randen te gebruiken.

(x) Deze soorten spaarzaam toepassen.

De Toepassing is volgens wettelijke bepalingen in verband met de bestrijding van bacterievuur alleen geoorloofd in de niet beschermde gebieden (afstand tot fruitboomgaarden > 500 meter) en de uitzonderingsgebieden (zie bijlage A).